

Iluliaq

Föreningen Sverige-Grönlands medlemsblad Nr 1/10

Grönlands öar under luppen, sid 4

Arktiska runstenar förbryllar, sid 6

Fotografen som plåtar vitt mot vitt, sid 14

Prostitution ett problem

När jag senast besökte en av Grönlands städer upptäckte jag till min häpnad att hotellet förutom boende och mat även förmedlade sexuella tjänster.

Hotellägaren själv administrerade den nya rörelsen och

den yrkesutövande kvinnan hängde som en slokande ros över en drink vid ett av borden i baren. En lokal vän som nyligen kommit dit som lärare från Danmark hade fått en ganska brysk uppfordran att anlita kvinnans tjänster mot en betalning på 1000 kronor. När han nekade att anta erbjudandet var han inte längre välkommen på hotellet. Av detta sluter jag mig till att affärerna inte gick så lysande. Dessutom fanns det konkurrens från en thailändska som öppnat eget på bygden. Inte heller detta blev någon framgångsaga.

Innan jag på detta sätt konfronterades med prostitution på Grönland fann jag tanken skrattretande. Ingenstans i världen skulle väl en prostituerad mötas av en så kompakt brist på efterfrågan.

Nu har Grönland kommit ifatt omvärlden och prostitution är på väg att bli ett samhällsproblem. I tidningen Sermitsiaq skrivs det om unga tjejer som säljer sig för sprit, cigaretter och övernattnig. Det handlar alltså om socialt utsatta kvinnor som själva, i likhet med 35 procent av Grönlands alla mödrar, varit utsatta för sexuella övergrepp som barn. IA:s Maliina Abelsen, ansvarig för sociala frågor i självstyret, höjer nu rösten och vill gå i spetsen för massiva sociala insatser för att stävja utvecklingen.

Självstyret är också medveten om den ökande risken för prostitution när och om de multinationella bolagen får etablera sig på Grönland. I de konsekvensanalyser som görs av en framtida utländsk närvaro i landet ska man inte bara beakta miljön men också utreda hur den inhemska befolkningen påverkas. Maliina vill särskilt peka på konsekvenserna för mansrollen. När de danska hantverkarna välde in på Grönland på 60-talet innebar det en mycket negativ påverkan på den grönländska mansrollen.

Sylvia Hild

Iluliaq

En tidning från Föreningen Sverige-Grönland. www.sverige Gronland.com

Redaktionen består av:

Ordförande Sylvia Hild, Helgagatan 36, uppg 6, 118 58 Stockholm

Telefon: 08-640 06 14, e-post: sylvia.hild@comhem.se

Sekreterare: Joel Åsblom, tel: 08-740 68 78, e-post: asblom@rocketmail.com

Föreningens kassör är Mats Gullberg, tel: 08-660 91 79, e-post: matsgullberg2003@yahoo.se

Räkrig mellan Grönland och Kanada

Kanadensiska myndigheter vill hindra grönländska räkrälare från att lossa sin last vid den kanadensiska kusten. Skälet är bråk om fiskekvoter.

Enligt Kanadas fiskeriminister, Gail Shea, är det oacceptabelt att Grönland och Färöarna har tilldelats en räkkvot på 3 100 ton medan Kanada bara får dra upp 334 ton.

Kvoterna har fastställts av den Nordvästatlantiska fiskeriorganisationen Nafo som reglerar internationellt vatten mellan Kanada och Grönland.

Despyterna med Kanada har pågått sedan 2000 och ledde för sex år sedan till att Kanada inledde en hamnblokad som varade i fyra år. Fiskeriet bedrivs utanför Kanadas 200-sjömilsgrens men berör främst det räkbestånd som är hemmahö-

rande inom Kanadas sjöterritorium. Förhandlingarna med Kanada sker direkt med de grönländska och färiska myndigheterna medan moderlandet Danmarks regering enbart kommer att lägga sig i om situationen eskalerar. Enligt danska UD omfattar fångsten på 3 000 ton bara ett värde på 30 miljoner danska kronor och är därmed inget som man avser att kämpa för via en internationell domstol.

Men den grönländska arbetsgivarföreningen uppmanar ändå det grönländska landsstyret att inleda en dialog med Kanadas regering.

Värmerekord på Grönland

Det var länge sedan Grönland upplevde en så varm vinter.

Qaqortoq har normalt en genomsnittlig januaritemperatur på -5,5 grader men i vinter har termometern gått upp till 0,1 grader om man tar ett genomsnitt för hela månaden.

Även på Östkusten var temperaturhöjningen betydligt större än normalt. Det är bara i Nordgrönland som man mätt upp obetydliga förändringar.

Jørgen Fleischer skriver i tidningen Sermitsiaq att ett grönländskt ordspråk säger att en mild vinter på Grönland ger en kall sommar. Men också att en mild vinter på Grönland ger en kall vinter i Danmark. När vintrarna på Grönland och i Danmark byter plats som i år brukar

vintern komma till Grönland i mars med massor av snö när den milda maj kommer till Danmark.

Gutefår och knobbsäl

Gotland och Grönland lika men olika

Anders Källgårds bok är illustrerad av Johnny Ahlborg

Anders Källgård är läkaren och ö-entusiasten som nyligen kommit ut med en bok om Nordatlantens ö-värld. Under ett föredrag i Stockholm nyligen presenterade han intressanta jämförelser mellan Gotland och Grönland.

Anders Källgård presenterar sig själv som nesofil (ö-älskare) och har sedan

mitten på 80-talet besökt en lång rad öar över hela världen vilket resulterat i flera böcker, nu senast en om Danmarks, Färöarnas och Grönlands öar.

Under ett välbesökt föredrag i Stockholm presenterade han bland annat en något annorlunda jämförelse mellan Gotland och Grönland, två vitt skilda öar men med ungefär samma befolkningstäthet, alltså kring 57 000.

Ur grönländskt perspektiv blir jämförelsen nedslående på ett antal punkter. Det gäller exempelvis antalet mord per år där Grönland har cirka åtta mord per år medan Gotland knappast alls drabbats av sådan grov kriminalitet.

På Gotland är medellivslängden för män 78 år medan den grönländske mannen bara lever i 65 år. Kvinnorna på Gotland lever 82 år medan de grönländska bara kommer upp i 71 år. Även när det gäller andra hälsotillstånd har Gotland övertag. Här är 242 personer drabbade av klamydia varje år medan antalet fall på Grönland ligger på hela 2 579. På Grönland utförs 900 aborter årligen och bara 228 på Gotland.

Spädbarnsdödligheten är skrämmande hög på Grönland med 11,2 (per 1 000 födda) att jämföra med Gotland som bara har 2,1.

Sedan kommer Anders Källgård även in på områden som jakt och fiske och berättar att det fångas 5 500 ton fisk på Gotland medan de grönländska fiskarna drar upp 261 172 ton. På Grönland dras även 130 297 sälar upp ur havet varje år medan gutarna bara redovisar en handfull pälsklädda havsdjur. Men när det

gäller antalet får, lamm och getter är det Gotland som leder stort med 62 669 djur mot Grönlands 21 289.

Exempel av detta slag blir en intressant spegling av de stora skillnaderna mellan Sverige och Grönland, världens största ö som är nästan fem gånger större än Sverige.

Joel Åsblom

Anders Källgård har på plats studerat livet hos den grönländska ö-befolkningen. Foto: Anders Källgård

Grönländska runor utforskas

erling sigvartsson och bjärne thordsson och endridi oddson lördagen före gångdag byggde vard och röjde

1823 hittade grönländaren Flemon denna runinskrift på en sten i Kingittorsuaq, en liten ö norr om Upernavik på norra Grönland. Och med detta fantastiska fynd träder tre norröna äventyrare fram ur historiens dunkel.

Runorna ristades någon gång i mitten på 1200-talet. Gångdagen sammanfaller enligt den katolska kalendern med 25 april.

Även om medeltiden på Grönland var varmare än idag så är det troligt att havet kring Upernavik-distriktet låg fruset då. Av detta måste man dra slutsatsen att de tre nordborna var på långväga fångstresa och blivit tvungna att övervintra.

Stenen finns numera på Nationalmuseum i Köpenhamn. Där har museiinspektören Lisbeth Imer dragit igång ett projekt som går ut på att hon ska studera de drygt hundra välbevarade fynd från Grönland som har runristningar. 2012 hoppas hon att kunna ge ut en bok om runorna på Grönland och därmed sätta in runorna i en helhet som skapar klarhet i den norröna skrivkulturen. Redan nu står

det klart att nordborna i Österbygden och Västerbygden på Grönland hade en tät kontakt med omvärlden.

De grönländska runfynden skiljer sig från fynd i Skandinavien. De flesta fynden har gjorts vid utgrävningen av de stora nordbogårdarna. Kylan har fungerat som ett osvikligt konserveringsmedel. Mer än hälften av runristningarna har gjorts på organiskt material som träpinor, renben och valben.

Nordborna använde den 16-radiga futharken. Skriften är ålderdomlig och består delvis av lönnrunor. Eftersom nordborna redan på 1000-talet var kristnade så har många av ristningarna religiösa budskap. Ave Maria är till exempel vanligt förekommande. På ett träkors från boplatsen Herjolfsnäs kan man läsa ”Thorleif gjorde detta kors till att ära och tillbedja den allsmäktige gud”. Det var också vanligt med dikter och kväden. Ett intressant exempel är en dikt som ristats på ett trästycke vilket hittades i Narsaq på Sydgrönland 1953. På en av de fyra sidorna lyder strofen

*På havet, havet, havet
Är platsen där asarna ligger på lur
Bifrau heter den mö
Som sitter på den blå*

Runologen Erik Moltke menar att texten ska tolkas så att havet är svekfullt men i himlen sitter Bifrau och med hennes hjälp ska vi nå vårt mål. Den tolkningen köper dock inte isländska forskarna

re som anser att texten ska förstås som en ordlek. Erik Moltke tror vidare att dikten, som han daterar till år 1000, är skriven av Erik den Röde.

1530 fann man vrakgods på Island som härrörde från Grönland. Bland annat hittade man en åra där följande runor ristats. Ofta var jag trött när jag drog dig.

Sylvia Hild

Grönland vill ha arktiskt kommando

Det danska folketingets försvarsutskott inser med den pågående utvecklingen i Arktis att rigsfælleskabet (Grönland/Danmark) mer kraftfullt måste markera sin närvaro i området.

Ett arktiskt kommando ska bildas och frågan är nu om kommandot ska placeras på Grönland eller på Färöarna. Mycket talar förstås för att det blir Grönland men ännu är inget sagt i denna sak.

Klimatförändringarna har gjort Grönlands ställning mer central i det geopolitiska spelet. Man skulle kunna säga att Grönland blivit en militär hörnsten i hela det arktiska området. En isfri nordvästpassage kommer naturligtvis att kräva en hel del militär aktivitet från rigsfælleskabet sida. Det handlar inte bara om att hävda sin suveränitet utan också att vaka över skeppsfarten och skydda den ömtåliga arktiska miljön.

Det finns alltför många exempel på fartyg som hänsynslöst dumpar både olja och annat miljöfarligt avfall när de tror sig vara osedda. Med vådliga konsekvenser bl a för fiskerinäringen. Även den ökande kryssningstrafiken kräver ett vaksamt öga.

För Grönlands del skulle ett arktiskt kommando och dit hörande militära aktiviteter med bland annat stridsflyg och fartyg innebära ett ekonomiskt och infrastrukturellt lyft. Stort behov av underleverantörer förstås men också nya jobb-möjligheter inom vård, omsorg, byggeri med mera. Och kanske en signal till unga grönländare att söka sig in till försvaret och framöver aktivt kunna ta del i försvaret av det egna landets suveränitet.

I vår kommer både toppchefer från danska försvarsmakten, folketinget och från Nato att besöka Grönland och skaffa underlag för att beslut som skall tas innan jul. Danmark vill lägga det eventuella kommandot i Grönnedal medan grönländska politiker vill integrera det i det övriga samhället och lägga det i Nuuk.

Sylvia Hild

Radiojournalisterna får språktvätt

I Grönlands Radio, KNR, griper man sig an den omdebatterade frågan om det grönländska språkets roll och kvalitet med beslutsam energi.

Chefen för KNR, Ivalo Egede, har tagit initiativ till ett avtal med den tidigare KNR-­chefen Peter Fredrik Rosing att han ska coacha radios medarbetare i syfte att utveckla deras grönländska språkbruk. När en journalist är osäker på formuleringar kan denne ringa sin coach och få hjälp. Rosing i sin tur tar kontakt med medarbetare som använder grammatiken på fel sätt. En gång i månaden håller han stormöte med alla grönländspråkiga medarbetare och går igenom konkreta exempel på språkbruk.

I botten ligger ett uttalande av författaren Uvdloriánguaq Kristiansen 1992 där han konstaterade att kvalitén på det grönländska språkbruket var märkbart på nedgång. Och han skyllde främst på de grönländska journalisterna på KNR som saknade grundläggande kunskap om det grönländska språkets uppbyggnad.

Grönland får Gay Pride

En grupp bögar och lesbiska människor utmanar nu tabuna kring homosexualitet på Grönland och tar initiativ till en Gay Pride-parad som de hoppas ska bryta med den negativa attityden.

Homosexuella blir ofta utsatta för glåpor och diskriminering idag.

Gay Pride-paraden går av stapeln den 15 maj i kulturhuset Katuaq i Nuuk dit

man också bjudit in gäster från Danmark. Ett föredrag om homosexualitet kommer att hållas. På Facebook är det fram till nu 363 personer som stödjer arrangemanget som man hoppas ska bli en årligen återkommande tilldragelse.

Isbjörnen var brun

Ett 150 000 år gammalt fossil av en isbjörns hörntand på Svalbard bekräftar att isbjörnen evolutionärt sett är yngre än brunbjörnen.

Tack vare en dna-analys av hörntanden har man fått svar på frågan när den bruna och vita björnen skilde sig åt.

Isbjörnen tog steget bort från brunbjörnen för 150 000 år sedan och anpassade sig snabbt till ett liv i den arktiska drivisen kort innan den senaste mellanistiden.

Rasmus Lyberth nominerad till musikpris

Rasmus Lyberth är tillsammans med tolv andra musiker nominerad till Nordiska Rådets musikpris.

Han är nominerad för sitt senaste album Hey, hey från 2008 som han gjorde tillsammans med sitt nya band, Rasmus Lyberth Band.

I år är det verk av nu levande kompositörer som står på tur. Temat för årets mu-

sikpris är Aktuella musikverk där alla utövare bidrar med sin egen röst. Vem som vinner kommer att offentliggöras den 1 juni och priset lämnas över vid Nordiska Rådets Session i Reykjavik i oktober.

Arktiskt institut i Paris

På uttrycklig begäran av president Nicolas Sarkozy har universitetet i Versailles öppnat ett institut för arktisk forskning.

Professor Jean Malaurie, gammal känd grönländsforskare, står som medstiftare och har utnämnts till hederspresident vid institutet. Jean Malaurie har alltid satt människan i centrum för sin forskning och denna inriktning skall fortsatt gälla vid det nyöppnade institutet.

Chef för institutet är professor Jan Borm. Han har i vinter besökt Grönland för att söka samarbetspartners och väcka intresse hos unga studerande. Det kommer att erbjudas tio platser för studerande från Grönland.

I september startar en femårig masterutbildning på det arktiska institutet i Versailles. Studierna fokuserar bl a på miljö och klimatologi, ekonomisk ekologi, bärkraftig utveckling och internationell geopolitik. I programmet ingår också träning av framtida ledare från Arktis.

Konkurrensen ökar i luften

Air Greenland överväger att öka konkurrensen på flygrutten mellan Island och Grönland.

Detta sedan Air Iceland, som följd av stor efterfrågan, beslutat att flyga inte mindre än fyra-fem gånger i veckan till Grönland i sommar. Air Greenland understryker att de nya rutterna mellan Nuuk och Narsarsuaq och Keflavik bara är början på en ytterligare expansion mellan Grönland och Island med bl a Illulissat i blickfånget.

Järn i norr

Sannolikt finns stora järnförekomster i det allra nordligaste Grönland.

På Inglefield Land 10 mil norr om Qaanaaq. 1995 samlade de Danske Nationale Geologiske Undersøgelser in ett antal lösa stenblock som alla visade sig vara järnhaltiga. Området ska nu utforskas från luften varifrån man gör tyngdmätningar och magnetmätningar. Analys av stenproven som tagits från markytan visar att järninnehållet är 62,4 procent. 2011 räknar man med att kunna börja provborra.

Dr Robert Pedersen. Foto: Sermitsiaq.

Robert Pedersen hedersdoktor

Professor Robert Pedersen har tilldelats titeln hedersdoktor vid Grönlands Universitet Ilisimatusarfik.

Han skapade universitetet och det är nu hans gärning som forskare och undervisare som hedras. Robert Pedersen har alltid varit sällsynt produktiv både inom det antropologiska området och det lingvistiska och han är internationellt uppskattad. 1975 verkade han som professor vid Institutet for Eskimologi i Köpenhamn.

Saqqaq-folket från Sibirien

Några hårtussar som legat glömda i en plastpåse i trettio år har nu blivit en världsnöhet.

Som Iluliaq tidigare nämnt har håret dna-analyserats och nu står det klart att det tillhört en man från Saqqaq-folket som levde på Grönland för 4000 år sedan. Mannen är den nionde människan i världen som fått största delen av sitt dna avläst.

Analysen har gjorts av forskare vid Köpenhamns universitet. De har också jämfört Saqqaq-mannens dna med stora databaser där varianter av olika gener kan kopplas ihop med olika egenskaper. Och här växer bilden av Saqqaq-mannen fram.

Han hade tjockt svart hår men också anlag för att bli skallig. Kroppen var satt och lätt rundlagd vilket skvallrar om en ämnesomsättning och kroppsbyggnad som ofta förekommer hos människor i kalla områden. I likhet med andra asiater hade han torrt öronvax. Han var avkom-

ma från inavel, kanske var hans föräldrar kusiner.

Gåtan kring saqqaq-folkets ursprung är nu också löst. Dna visar att det är nära släkt med östsibiriska folk som korjaker och tjutker som lever i närheten av Beringers sund. Saqqaqerna tros ha lämnat Asien för ca 5500 år sedan och vandrade in till Västgrönland för ca 4000 år sedan. Så småningom dog de ut och försvann. Klimatförändringar kan ha varit en anledning men misstankar finns också att de försvagades och dog ut på grund av inavel.

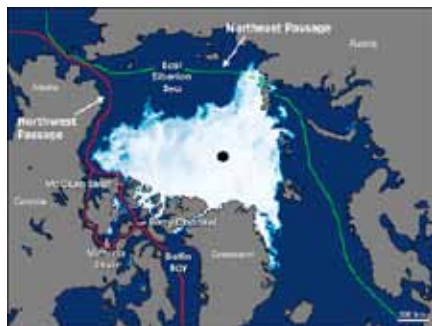
Nordvästpassagen intresserar Kina

Kina vill nu öka sina forskningsaktiviteter i Arktis.

Eftersom landets ekonomi till stor del bygger på export skulle kortare och därmed billigare fartygsrutter till de nordamerikanska och europeiska marknaderna göra kinesiska varor ännu billigare och gynna ekonomin.

Nästan halva Kinas ekonomi involverar fartygstransport. Och det är inte bara varor som kan fraktas billigare, en kortare rutt gynnar också transporten av olja från Atlantkusten i Afrika till Kina.

Västvärlden ser med en viss bävan på stormakten Kinas intresse för Arktis. Från Peking meddelas att nationerna

kring Arktis dock måste förstå att det arktiska området inte längre är av regionalt intresse utan har ett internationellt intresse och betydelse även för andra länder.

Missbildade djur nära B-52-haveriet

Sälar och myskoxar med missbildningar är ett stort problem i området kring Pituffik i Thule-området där ett amerikanskt militärflyg, B-52, störtade 1968.

Nu kräver fångstmännen att inrikes- och hälsoministern inrättar ett laboratorium för vetenskapliga undersökningar av abnormala djur i området.

Militärflyget hade fyra atombomber ombord, men trots att undersökningar hittills visat att alla bombrester antingen pulveriserats eller städats bort, tar djurlivet fortfarande skada av haveriet. Det handlar om sälar utan päls, sälars vars inälvor är fyllda med materieliknande

vätska som hundarna inte vill äta samt myskoxar med deformerade klövar.

Lokalbefolkningen är övertygad om att missbildningarna är resultatet av ett radioaktivt ämne. Med ett laboratorium på plats skulle vetenskapsmännen med egna ögon kunna se det som fångstmännen av och till upplever.

Air Greenland vill ta ansvar

Air Greenland överväger att ansluta sig till FN:s Global Compact.

Det handlar om ett internationellt initiativ från världssamfundet att engagera privata företag att ta ansvar för det samhälle som företagen opererar i. Kallas också för Corporate Social Responsibility.

Om Air Greenland nu skriver under så blir det först i Grönland med att stödja CSR-dokumentet. Global Compact förpliktigar bl a till insatser för miljö, anställningsrättigheter och mot korruption och barnarbete.

Air Greenland ser en rad fördelar med att ansluta sig till Global Compact. Det kan bl a vara ett garant när man ska sluta avtal med stora, internationella olje- och gruvbolag som har behov av helikopterservice. Kraven på etik har ökat på senare år då inget större bolag vill riskera att få ett mediadrev efter sig på grund av

en samarbetspartners oegentligheter. Air Greenland har ofta fått skriva under på att de inte är involverade i ekonomisk kriminalitet eller anlitar barnarbetare i samband med affärer med exempelvis det amerikanska flygvapnet.

Men FN-avtalet får betydelse i alla led i leverantörskedjan. Skulle Air Greenland till exempel köpa reklamartiklar från Kina så måste de först ta reda på att företaget i fråga inte använder barnarbetare.

Gourmetmat väntar turisterna

Nu ska turisterna som kommer ut till Ammassalik bygger i sommar erbjudas möjlighet att bo hemma hos fångstfamiljerna och uppleva landet genom den lokala livsstilen. Besökarna får själva vara med och skaffa de lokala råvarorna till matbordet.

Initiativet kommer från Destination East Greenland som i mars höll en två-dagars matlagingskurs för de framtida värdfamiljerna. En signal om att maten spelar en viktig roll i sammanhanget och att kvinnorna också får en ansvarsfull uppgift.

På menyn finns sådana läckerheter som isbjörnsgröta med grönsaker och potatismos, honungsstekta valbiffar, fisksoffa med mattak och räkor och till desserten kan turisterna förvänta sig blåbärs- och kråkbärs muffins.

Köp konsthantverk på nätet

De grönländska konsthantverkarna har svårt att marknadsföra och sälja sina produkter på en större marknad.

Därför har tidningen Sermitsiaq/AG tagit initiativ till en e-handelsportal där de snabbt kan nå ut till kunder både i Grönland och utomlands. Produkterna presenteras på www.arcticart.gl. Det blir nu betydligt lättare för intresserade kunder att i denna digitala butik hitta det de söker medan konstnärerna i sin tur kan koncentrera sig på sitt hantverk. När man hittat sin vara är det bara att betala via hemsidan och sedan vänta på att den levereras med brevbäraren hemmavid.

I dagsläget är det drygt 20 olika produkter som annonseras på hemsidan och med tiden blir det säkert många fler.

Ett lyft för barnen

Äntligen tycks det ske något när det gäller att förbättra barns livsvillkor på Grönland.

Konferensen ”At løfte i flok” har i vinster försökt att samla alla tänkbara krafter i Grönland till ett gemensamt lyft för ett samhälle som ser till barnens och deras familjers bästa. Vid konferens slut hade man enats om tio punkter som ska kokas ned till fem. En sådan punkt är till exempel att skaffa en överblick över alla de frivilligorganisationer som arbetar med barn och unga och skapa ett gemensamt forum.

Efter två dagars diskussioner och brainstorming tycks nu också politikerna ha hittat en samarbetsform. I ett avtal förpliktar sig en grupp borgmästare och politiker att träffas var tredje månad för att diskutera hur man skall gå vidare. Några konkreta saker har man redan satt upp på agendan. Från näringslivets sida vill man visserligen göra något men är ännu så länge osäker på vad.

Befolkningen tunnas ut

I tidningen Sermitsiaq/AG kan man läsa att det sker en massiv utvandring från Grönland, något som utvecklat sig till ett reellt samhällsproblem.

På sikt skulle det kunna skada Grönlands möjligheter att bli självständigt. 2008 utvandrade 638 personer och även tidigare år har flykten från Grönland varit nästan lika stor. En fråga är om landet kan upprätthålla en rimlig servicenivå när så många människor försvinner.

I första hand är det de unga som inte återvänder efter studier i Danmark. Hälften väljer att stanna i Danmark. En bidragande orsak är naturligtvis att det är brist på attraktiva arbeten i Grönland liksom bristen på bra bostäder.

Aqqaluk Lyngé efterlyser demokrati

Enligt FN:s deklaration om ursprungsbefolkningars rättigheter ska staterna garantera en oavhängig, opartisk, öppen och genomskådlig process för att säkra erkännandet av ursprungsfolkens traditionella rättigheter till land och bruk av resurser.

Staterna ska samarbeta med de berörda ursprungsfolkerna via deras egna institutioner för att inhämta deras fria samtycke till varje projekt som berör deras territorier och andra resurser.

Och nu uppmanar presidenten för den grönländska avdelningen av Inuit Circumpolar Council, Aqqaluk Lyngé, i tidningen Sermitsiaq att bromsa alla överväganden om att låta stora utländska bolag utnyttja de grönländska naturtillgångarna. Han vill först ha en demokratisk process och ett ställningstagande till om utvecklingen går åt rätt håll. Aqqaluk Lyngé menar att det är naivt att tro att man kan räcka de multinationella bolagen ett lillfinger och fortfarande tro att

man har kontroll över utvecklingen. Erfarenheterna från storbolagens agerande i Arktis hitintills skrämmer.

Under hjemmestyretiden pågick dialogen med Danmark. Nu är det självstyrets sak att upprätta en dialog med befolkningen. Och här anser Aqqaluk Lyngé att politikerna går den motsatta vägen. Man tar emot de stora bolagen och använder miljonbelopp på att göra gemensamma undersökningar varefter man presenterar en färdig dagordning för befolkningen.

Lyngé efterlyser en lagstiftning som säkrar en oavhängig expertvärdering. Man måste också ha en plan för hur man handhar de negativa konsekvenserna. Sammanslagningen av de 18 kommunerna till fyra storkommuner har också ryckt undan den lokala demokratiprocesen och här måste man hitta nya vägar för medbestämmande.

Sylvia Hild

Fotografen som plåtar vitt mot vitt

Den prisbelönta fotografen Mireille de la Lez är i år aktuell med sin fotoutställning *Värld av is* på Naturhistoriska Riksmuséet och boken med samma namn.

I nio år har hon tillsammans med Fredrik Granath utforskat jordens mest ogästvänliga område, driven av kärlek framför allt till isbjörnen men även till andra livsformer i den vita världen.

Idag har hon tagit rollen som en sorts ambassadör för Arktis och isbjörnen och med sina närgångna och oerhört vackra bilder vill hon rikta världens uppmärksamhet på hur hårt klimatförändringen slår mot livet i Arktis.

Isen försvinner snabbare än någon kan föreställa sig. Där de två fotografierna för åtta år sedan åkte skidor tar man sig nu bara fram med båt. Men Mireille vill inte skrämman människor med sina bilder. Hon föredrar att rikta kameran mot

varje individs personlighet och förmedla det som sker ute på isarna.

Högt pris

Det är inget lätt arbete. För något år sedan skulle hon fotografera en isbjörnshona som födde ungar i idet. Och störtade 300 meter nedför en klippbrant.

I fem timmar låg hon i snön med en krossad axel och väntade på en helikopter. Hennes kollega har brutit både nacke och rygg och lyckats överleva.

Kylan är ändå det jobbigaste att han-

Mireille de la Lez visar upp sina bilder på Naturhistoriska Riksmuséet. Foto: Staffan Waerndt.

tera. Mireille använder specialgjorda kläder som tål extremt låga temperaturer (dessa kan också beskådas på Naturhistoriska Riksmuséet). Alla som försökt fotografera i stark kyla vet hur fingrarna mår efter bara någon minut. Det har Mireille löst med vantar stora som boxarhandskar och med ett hål för det finger som skall ställa in kameran.

Minerad sömn

Mireille och Fredrik är oftast ensamma ute på isen.

Då sover de i tredubbla sovsäckar och runt tältet lägger de ut snubbeltråd och varningsminor. Alltid med ett laddat gevär riktat mot tältöppningen. Hittills har det lyckligtvis räckt med att skjuta varningsskott när en nyfiken isbjörn kommit för nära.

En gång var dock läget särskilt kritiskt. De två hade efter en 30 mil lång resa på snöskoter anlänt till den norra delen av Spetsbergen och uttrötta lagt sig i en hydda som byggdes av drivved för hund-

ra år sedan. Fredrik som låg i överslafen väcktes plötsligt ur sömnen och vrålade när taket föll ned över hans ansikte. En isbjörn som känt vittringen försökte ta sig in. Mireille rusade fram till fönstret för att kolla läget och möttes av isbjörnens ögon. Nu var goda råd dyra och de bestämde sig för att själva rusa ut ur hyddan och skjuta varningsskott. Björnen stack så småningom iväg.

Sylvia Hild

Sista sidan...

Din bästa grönlandsbild

Föreningen har fått en ny hemsida som ger oss större flexibilitet när det gäller att lägga in bilder och texter.

Vi ser gärna att hemsidan blir ett levande forum där alla medlemmar kan komma till uttryck. Så har du någon nyhet du vill dela med andra eller ett matnyttigt tips så skicka dem till sylvia.hild@comhem.se eller asblom@rocketmail.com. På den nya hemsidan finns också ett bildgalleri. Vi uppmanar alla medlemmar att skicka oss sin bästa grönlandsbild så lägger vi in den i bildgalleriet till allas glädje. Skriv gärna en kort bildtext också och årtal.

På hemsidan uppdaterar vi nu kontinuerligt föreningens program och även andra händelser som har anknytning till Grönland i Sverige, Danmark och Finland.

Årsmöte måndag

26 april kl 18

Föreningen Sverige-Grönlands årsmöte äger rum i Stockholm på Helgagatan 36 ingång 9 ½ trappa ned i fritidslokalen.

Efter årsmötetsförhandlingarna serveras

ras fika och Joel Åsblom berättar om sitt filmäventyr i Qaanaaq sommaren 2009. Han visar också bilder från resan.

Hur hitta till Helgagatan? Tag T-bana till Skanstull och välj uppgång Allhelgonagatan. Gå uppför trapporna från Götgatan och gå Allhelgonagatan rakt fram förbi kyrkan till Helgagatan. Ta till vänster och gå in genom valvet och leta upp ingång 9.

Värld av is – arktisk fotoutställning

På Naturhistoriska Riksmuséet i Stockholm pågår fram till 29 augusti en underbar fotoutställning av svenska fotografen Mireille de la Lez.

Hon har under flera år och stora strapatser avbildat en hotad värld i Arktis och resultatet har blivit ett oändligt vackert avtryck av livet i norr.

